

Problemy małoletnich cudzoziemców bez opieki - przypadek Hu

Bartosz Smoter

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej

Hu trafia do pogotowia opiekuńczego

Na początku grudnia 2004 r. małoletni Chińczyk Hu został zatrzymany w Polsce podczas kontroli legalności pobytu cudzoziemców w domu, gdzie przebywał wraz z grupą nielegalnych imigrantów. W związku z tym, iż był małoletnim bez opieki (osobą poniżej 18 roku życia nie posiadającą w Polsce opiekuna - rodzica czy innego członka rodziny), został umieszczony w Pogotowiu Opiekuńczym w Warszawie. Pracownicy tejże instytucji skontaktowali się z ambasadą kraju pochodzenia cudzoziemca celem odesłania go do Chin. Jednocześnie, bazując na dotychczasowej współpracy ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej, skontaktowali się z mną i powiadomili o obecności małoletniego w ich placówce.

15 stycznia spotkałem się z małoletnim Hu i poinformowałem go o przysługujących mu prawach. Rozmowa nie była prosta, gdyż chłopiec był bardzo nieufny. Kluczową rolę w stworzeniu przyjaznej atmosfery odegrała tłumaczka - młoda dziewczyna, obywatelka Chin, która otrzymała kilka lat temu status uchodźcy w Polsce. Fakt, iż była niewiele starsza od chłopca i że sama doświadczyła pobytu w pogotowiu opiekuńczym oraz dalszej procedury, były nieocenionym czynnikiem umożliwiającym uzyskanie wszelkich informacji od cudzoziemca oraz udzielenie mu pomocy.

Mały Chińczyk postanawia ubiegać się o status uchodźcy

Po tym jak wysłuchałem historii Hu oraz poinformowałem go o możliwych rozwiązaniach prawnych, małoletni zdecydował się na złożenie wniosku o status uchodźcy w Polsce. W związku z powyższym należało podjąć następujące działania prawne. Sporządzony został dokument w języku polskim oraz chińskim, w którym młody Chińczyk wyraził chęć ubiegania się o status uchodźcy, a następnie wysłałem go faksem do Straży Granicznej. Po około dwóch tygodniach, w Pogotowiu został w mojej obecności przyjęty przez Straż Graniczną wniosek od małoletniego o nadanie mu statusu uchodźcy. Do dokumentów Straży Granicznej zostało dołączone pismo o wyrażeniu zgody na ustanowienie mnie kuratorem małoletniego Chińczyka w procedurze uchodźczej, w związku z faktem, iż nie posiadał on zdolności do czynności prawnych. Następnie chłopiec został przetransportowany do sektora dla osób małoletnich ośrodka dla uchodźców w Dębaku.

Warto w tym miejscu wtrącić, iż kilka dni przed naszą rozmową z małoletnim spotkał się pracownik ambasady chińskiej, który rozpoczął procedurę odesłania go do Chin (dyplomaci chińscy podejmują starania, aby odesłać małoletnich do Chin, gdyż w ich interesie leży kreowanie pozytywnego wizerunku Chin jako państwa przestrzegającego praw człowieka. Niestety, ewentualny powrót może się skończyć dla rodziców małoletniego wysoką grzywną, a dla niego samego nawet pozbawieniem wolności).

Szczśliwy finał: połączenie z rodziną we Francji

15 lutego sąd rejonowy ustanowił mnie kuratorem małoletniego Chińczyka w postępowaniu administracyjnym o nadanie statusu uchodźcy na terytorium RP. Dnia 15 kwietnia odbył się wywiad celem ustalenia, czy wniosek Hu daje jakiegokolwiek podstawy uzasadniające obawę przed prześladowaniami, o których mowa w Konwencji Genewskiej. Podczas przesłuchania małoletni poinformował, iż jego najbliższa rodzina znajduje się we Francji, a siostra uzyskała tam status uchodźcy.

W związku z pojawieniem się nowej okoliczności, wystąpiłem na podstawie prawa europejskiego - procedury dublińskiej - o połączenie małoletniego z rodziną we Francji. Równocześnie rozpocząłem starania o uzyskanie dokumentów potwierdzających legalny pobyt najbliższych cudzoziemca w tym kraju. Wraz z początkiem maja został przesłany wniosek do Francji o połączenie Hu z rodziną tam przebywającą. 25 maja otrzymałem z Francji negatywną decyzję, mimo przedstawienia wielu dowodów potwierdzających więzy rodzinne w postaci dokumentów wydanych przez władze tak francuskie, jak i chińskie. Dnia 15 czerwca złożyłem ponowny wniosek o połączenie Hu z rodziną, w którym zostało zasugerowane przeprowadzenie badania DNA. Tym razem odpowiedź była

pozytywna. W pierwszej połowie lipca małoletni Hu samolotem poleciał do Francji, gdzie dołączył do rodziców i siostry.

* * *

Położenie prawne cudzoziemskich dzieci bez opieki przebywających nielegalnie w Polsce

Analizując przepisy prawa polskiego dotyczące małoletnich cudzoziemców bez opieki przebywających nielegalnie na terytorium Polski, należy podkreślić ich śladową ilość w tym zakresie.

Małoletni cudzoziemiec, po zatrzymaniu z powodu nielegalnego pobytu w Polsce, bądź przez straż graniczną, bądź przez policję, najczęściej trafia do pogotowia opiekuńczego. Nie istnieją jednak żadne szczególne regulacje dotyczące tego, jak postępować z małoletnimi cudzoziemcami podczas ich pobytu w tej placówce. Najczęściej nikt z pracowników pogotowia nie włada językiem małoletniego, co nie dziwi w związku z faktem, iż przybywają oni często z dalekich krajów. Kłopotem jest zatem zarówno podstawowa komunikacja, jak i udzielenie pomocy, w tym przede wszystkim psychologicznej. Nie można w szczególności stwierdzić, czy małoletni padł ofiarą handlu ludźmi. Zostaje on w takim wypadku pozostawiony sam sobie. Często, nie znajdując bezpieczeństwa, samowolnie bądź w asyście podejrzanych osób z kraju jego pochodzenia, oddala się z pogotowia i słuch o nim ginie. Niepokojącym zawsze jest, iż nie wiadomo, czy małoletni, oddalając się z pogotowia, udaje się nielegalnie do rodziny przebywającej na zachodzie Europy, czy też może staje się ofiarą handlu ludźmi.

Jeśli natomiast mały cudzoziemiec pozostaje w placówce, pracownicy pogotowia opiekuńczego kontaktują się z ambasadą kraju jego pochodzenia, nie bacząc na to, czy wyraża on chęć na takie spotkanie. Wychodzą oni z założenia, że skoro nie wystąpił o ochronę na terytorium RP, to znaczy, że nie zamierza tu pozostać. Tymczasem małoletni cudzoziemcy często nie wiedzą, jak zwrócić się o pomoc. Przyczyną takiego stanu rzeczy są najczęściej: brak poczucia bezpieczeństwa, nieznanostwo języka, traumatyczne przeżycia z kraju pochodzenia, a także często trudne doświadczenia z długiej podróży do Europy. W związku z powyższym najczęściej małoletni cudzoziemcy bądź „gina”, bądź niezależnie od tego, dlaczego przybyli do Polski, są za pośrednictwem swoich ambasad odsyłani do kraju pochodzenia.

Dopiero od niedawna w wyniku dobrej woli i życzliwości pracowników Pogotowia Opiekuńczego w Warszawie oraz pracowników organizacji pozarządowych, w wybranych wypadkach prawnik wraz z tłumaczem udaje się do placówki i przeprowadza rozmowę z małoletnim obcokrajowcem, informując go o jego prawach. W kilku wypadkach cudzoziemcy po takim spotkaniu zwrócili się do władz Polski o nadanie statusu uchodźcy.

Kolejnym kontrowersyjnym aspektem omawianego zagadnienia jest również samo umieszczanie małoletniego właśnie w pogotowiu opiekuńczym. Jest to placówka interwencyjna, do której trafiają małoletni obywatele polscy mający problemy natury wychowawczej, często pochodzący z rodzin patologicznych oraz którzy weszli w konflikt z prawem. Doświadczenia pracy Stowarzyszenia z małoletnimi cudzoziemcami pokazują, iż nie czują się oni komfortowo w towarzystwie takich dzieci. Często dochodzi bowiem do aktów o charakterze ksenofobicznym, co nie sprzyja budowaniu atmosfery bezpieczeństwa i zaufania, co z kolei jest nieodzownym elementem dla podjęcia kroków celem pomocy prawnej czy psychologicznej małoletniemu cudzoziemcowi.

W nowelizacji ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dnia 22 kwietnia 2005 r. wprowadzony został przepis 101a regulujący opisywaną do tej pory praktykę umieszczenia małoletnich bez opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, co w rzeczywistości jedynie legitymizuje dotychczasowe postępowanie. Tym niemniej treść tego przepisu nie nakłada obowiązku, a jedynie daje możliwość organowi, który zatrzymał małoletniego bez opieki do złożenia wniosku do sądu o umieszczeniu go w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W związku z powyższym rodzi to uzasadnioną troskę i obawę o los tych dzieci, które nie znajdują się w pogotowiu opiekuńczym.

Dokończenie artykułu na s. 5.

Imigracja a starzenie się społeczeństw

Starzenie się ludności będzie dotyczyć wszystkich krajów europejskich w coraz większym stopniu, najbardziej jednak Europy Środkowo-Wschodniej - uważają specjaliści ze Środkowoeuropejskiego Forum Badań Migracyjnych w Warszawie. Forum przeprowadziło badania, z których wynika, że wszelkie próby zahamowania tego zjawiska poprzez zwiększanie imigracji są w dłuższym okresie nierealistyczne i z góry skazane na niepowodzenie. W najtrudniejszej sytuacji demograficznej są obecnie kraje postsocjalistyczne. Warto nadmienić, że dla Europy Środkowo-Wschodniej tego typu analiza przeprowadzona została po raz pierwszy.

Zakończony niedawno projekt miał na celu analizę wpływu migracji zagranicznych na dynamikę ludności i zasobów siły roboczej w Europie w latach 2002-2052. Wyniki badań stanowią przyczynek do dyskusji na temat starzenia się ludności i możliwości przeciwdziałania jego negatywnym skutkom dla demografii, rynku pracy oraz systemów zabezpieczenia społecznego.

Badanie obejmowało Polskę oraz 26 krajów: państw członkowskich Unii Europejskiej (bez Cypru i Malty), Norwegię, Szwajcarię,

Bułgarię i Rumunię. Pomimo stałej łącznej liczby ludności w tych krajach prognozowanej dla lat 2002-2052 (494 miliony), przewidywany jest spadek zasobów siły roboczej o 10%. Na skutek starzenia się ludności, stosunek liczby osób w wieku 15-64 lat do liczby osób powyżej 65 lat zmniejszy się z 4,2 do 1,8, a utrzymanie go na poziomie z 2002 r. wymagałoby dodatkowego napływu aż 840 milionów imigrantów w ciągu półwiecza. W tym samym okresie stosunek liczby ludzi aktywnych zawodowo do nieaktywnych, w wieku powyżej 15 lat, zmniejszy się z 1,3 do 0,95, co mogłoby zostać skompensowane dopiero przez napływ dodatkowych 471 milionów osób.

Te nierealistyczne wielkości wskazują, że same imigracje nie są remedium dla procesów starzenia ludności. Jedynie kombinacja polityk nakierowanych na wzrost dzietności, aktywności zawodowej oraz imigracji może zredukować przyszłą nierównowagę demograficzną, rynku pracy i systemu zabezpieczenia społecznego.

Pełny raport z badania dostępny jest na stronie internetowej Środkowoeuropejskiego Forum Badań Migracyjnych: <http://www.cefmr.pan.pl>.

Rozmowa z... Adamem Bernatowiczem (Stowarzyszenie Proxenia)

W jaki sposób pomagacie Państwo migrantom i jak ta pomoc wygląda w praktyce?

Stowarzyszenie na rzecz Integracji i Ochrony Cudzoziemców Proxenia powstawało w czasie, gdy sektor pozarządowy w Polsce był już od kilku lat zaangażowany w pomoc migrantom. Ukształtowane już były wtedy dwa podstawowe nurty takiej pomocy. Z jednej strony doradztwo i udział wyspecjalizowanych organizacji w rozwiązywaniu problemów prawnych (w szczególności dla cudzoziemców starających się o ochronę w Polsce), z drugiej zaś

bezpośrednia pomoc w załatwianiu trudnych spraw socjalno-bytowych migrantów. Nie chcieliśmy stwarzać w tych obszarach dodatkowej konkurencji i być postrzegani jako walczący o „klientów”. Myśleliśmy raczej o podejmowaniu innych wyzwań, może mniej „skonkretyzowanych” i odnoszących się do codziennych potrzeb imigrantów, za to stanowiących - w naszej opinii - strukturalną barierę rozwoju systemu migracyjno-uchodźczego.

Tą barierą jest - naszym zadaniem - mała zdolność do porozumiewania się różnych środowisk zainteresowanych problemami migracji międzynarodowych i cudzoziemców oraz idący za tym brak zintegrowanych działań na rzecz imigrantów. W zbyt małym zakresie osiągnięcia badawcze oraz doświadczenia organizacji pozarządowych przekuwane są bądź to w normy prawne, bądź też dyrektywy postępowania organów państwa. Rzeczywiste fiasko podejmowanych prób wypracowania polityki migracyjnej państwa i bardzo niedoskonałe prawo odnoszące się do spraw cudzoziemców są bardzo widocznym efektem tej ułomności. Proxenia widzi swą rolę jako podmiot mający ułatwić procesy komunikowania się świata polityki i administracji rządowej ze środowiskami naukowymi oraz organizacjami trzeciego sektora.

Inną barierą rozwojową jest wciąż niewielka świadomość problemów migracji i cudzoziemców w polskim społeczeństwie. Zagadnienia wielokulturowości, integracji imigrantów, stanowiące jedną z głównych osi dyskusji w społeczeństwach europejskich i pozaeuropejskich u nas nie są nawet marginesem debaty publicznej. Poszerzenie świadomości społecznej dotyczącej naturalnych procesów związanych z globalizacją i integracją europejską, przełamywanie uprzedzeń i mitów dotyczących imigracji, wreszcie upowszechnianie pozytywnych wzorców udziału cudzoziemców w życiu publicznym są wyzwaniem, którego podjęcie nie może dłużej czekać. Proxenia stara się być aktywna w tym zakresie, choćby poprzez udział w jednym z projektów EQUAL, odpowiadając za ten właśnie komponent programu @lterCamp.

Zarówno społeczności cudzoziemców jak też ich organizacje są nowymi podmiotami polskiego życia publicznego. Wspieranie procesów organizacji i samoorganizacji tych społeczności to jeden z elementów ułatwiania integracji imigrantów w społeczeństwie przyjmującym, budowania środków porozumiewania się i współ-

pracy. Ten wątek jest obecny w niemal każdym z działań Proxenia, czy to w kolejnych konferencjach współorganizowanych z Ministerstwem Polityki Społecznej czy we wspólnych działaniach z Ośrodkiem Migranta Fu Shenfu.

Jaki problem obecnie dotyczący migrantów uważacie Państwo za najbardziej palący?

Problemy migrantów dotyczą różnych poziomów działań od sfery polityki migracyjnej, przez prawo odnoszące się do cudzoziemców aż do tych najbardziej dotkliwych i dramatycznych, jakim jest m.in. sytuacja cudzoziemców otrzymujących ochronę w Polsce w postaci zgody na pobyt tolerowany* po opuszczeniu ośrodka rządowego. Pomimo wielu już lat doświadczeń władze nie są w stanie poradzić sobie w sposób systemowy z organizacją pobytu cudzoziemców ubiegających się o status uchodźcy, co powoduje sytuacje kryzysowe zarówno w wymiarze jednostkowym jak i społecznym. Prawo migracyjne wciąż w znikomym stopniu odpowiada na realne zjawiska i problemy związane z przyjazdami i pobytem cudzoziemców. Możliwość jego zrozumienia przez wykonujących urzędników jest ograniczona, nie mówiąc o głównych adresatach przepisów. Można by dalej wylizać zjawiska sumujące się w jedno podstawowe: polski system migracyjno-uchodźczy od pewnego czasu znajduje się w stagnacji pomimo współpracy z Unią i statystycznego wzbogacania się o kolejne ośrodki i urzędników. Takie wzbogacanie nie kompensuje braku wyobraźni i odwagi. Sama infrastruktura nie wystarczy do rozwiązywania złożonych problemów psychospołecznych, nie mówiąc już o zagadnieniach sięgających z jednej strony współpracy międzynarodowej, z drugiej polityki społecznej państwa.

Jakie zmiany w przyszłości powinny zostać wprowadzone, aby pomoc dla migrantów była bardziej skuteczna?

Niezbędny jest zarówno wysiłek koncepcyjny, aby przełamać „jałowy bieg” systemu, jak również determinacja do przeprowadzenia potrzebnych zmian strukturalno-organizacyjnych. Zapowiedziany w Sejmie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji przegląd problematyki pod kątem instytucjonalnym wydaje się bardzo celowy, gdyż niektóre organy chyba zapominają o swojej roli. Aby pomoc dla imigrantów była skuteczniejsza, konieczne jest i wzmocnienie instytucjonalne i zintegrowanie całej uchodźczo-migracyjnej sceny, począwszy od procesów komunikowania się aż do współpracy w konkretnych programach pomocowych. Ważne jest, aby poszczególni uczestnicy tych działań nie grali przeciwko sobie. Nie jestem na tyle optymistycznie nastawiony, aby w nieodległej przyszłości widzieć szansę na odegranie przez któryś z organów rządowych roli spajającej cały system pomocy, roli inspiratora i koordynatora różnorodnych działań bez narzucania dominującej czy nawet autorytarnej pozycji hegemonu systemu.

* słowa, wyrażenia lub zwroty podkreślone w tekście i w innych częściach Biuletynu objaśnione są w Słowniku Migracyjnym na ostatniej stronie.

Polacy za granicą

Rosną wpływy z prywatnych przekazów od Polaków z zagranicy

Nie ma jeszcze oficjalnych szacunków za ostatni kwartał 2005 r., ale wiadomo już, że od momentu wejścia Polski do UE stale rośnie kwota przesyłanych przez migrantów pieniędzy do kraju, które ewidencjonowane są przez Narodowy Bank Polski w bilansie płatniczym jako prywatne transfery bieżące. Chociaż trend wzrostowy w przychodach z tych transferów utrzymywał się od rozpoczęcia publikowania ich wartości, a więc od 2001 r., to jednak nigdy wzrost w porównaniu z poprzednimi okresami nie był tak duży. Prawie 60% wzrost odnotowuje się, zestawiając sumę przychodów z kwartałów z 2004 r. sprzed wejścia do Unii z odpowiednimi przychodami z kwartałów z 2005 r., co przy stabilnej kwocie odpływów transferów prywatnych powoduje, że zwiększa się również saldo (patrz tabela poniżej). Suma przekazów do Polski w 2005 r. stanowi około 3% sumy transferów światowych.

Prywatne transfery bieżące (w mln USD)			
	Saldo	do Polski	z Polski
I kwartał 2004 r.	695	846	151
II kwartał 2004 r.	839	996	157
III kwartał 2004 r.	1 158	1 333	175
IV kwartał 2004 r.	1 157	1 356	199
I kwartał 2005 r.	1 158	1 361	203
II kwartał 2005 r.	1 343	1 579	236
III kwartał 2005 r.	1 739	1 964	225

Źródło: „Bilans płatniczy - dane kwartalne”, NBP 2005.

Migranci finansują wzrost gospodarczy

Migracje czasowe odbywające się w ramach umów bilateralnych są - według najnowszego raportu Banku Światowego z 2006 r. - najkorzystniejszą formą migracji zarówno z perspektywy kraju biorczego, jak i kraju wysyłającego. Kraje przyjmujące korzystają z bardziej elastycznej podaży na rynku pracy oraz z niższych kosztów usług natomiast kraje pochodzenia korzystają z pieniędzy, które migranci wysyłają członkom swoich rodzin pozostającym w kraju. Takie przekazy pieniężne, zasilając bezpośrednio dochód gospodarstwa domowego, nie tylko wpływają na stabilizację poziomu konsumpcji domowników, ale także są źródłem ich oszczędności czy inwestycji kapitałowych, tym samym stanowią poważny wkład we wzrost gospodarczy kraju wysyłającego.

Bank Światowy szacuje, że w 2005 r. migranci przekazali do swoich krajów, wykorzystując instytucje finansowe, około 232 mld USD, z czego 167 trafiło do krajów rozwijających się. Wg szacunków ekspertów, nieformalne przekazy mogą stanowić około połowy oficjalnych transferów, stąd też apel Banku do firm zajmujących się międzynarodowymi przekazami pieniężnymi o zwiększenie konkurencyjności na rynku przelewów międzynarodowych, by zachęcić tym samym migrantów do korzystania z tej formy przekazywania pieniędzy rodzinom.

Brytyjcy „landlordzi” korzystają z większej liczby imigrantów z Polski

Z najnowszego sondażu przeprowadzonego przez angielską firmę Paragon Mortgages wynika, że blisko połowa ankietowanych właścicieli wynajmujących nieruchomości od czasu rozszerzenia Unii odnotowała wzrost zainteresowania mieszkaniami ze strony imigrantów. Według badanych najbardziej zwiększyła się liczba poszukujących zakwaterowania z Polski.

Polacy zdobywają Berlin

Stolica Niemiec jest jednym z głównych miast docelowych dla polskich migrantów przybywających do Niemiec do pracy i na studia. Według niemieckich statystyk Polacy są drugą co do wielkości grupą cudzoziemców w Berlinie, zaraz po Turkach, a ich liczbę szacuje się na około 120 tys. Niemal 40 tys. posiada tam stałe zameldowanie. Według szacunków 80 tys. stanowią osoby posiadające podwójne obywatelstwo, które albo mieszkają tam na stałe lub też dojeżdżają do pracy. Większość polskich berlińczyków to ludzie młodzi między 15 a 45 rokiem życia.

Konserwatyści w Wielkiej Brytanii: System Rejestracji Pracowników jest bezużyteczny

Nowy minister ds. imigracji w brytyjskim „gabiniecie cieni” Damien Green uważa, że System Rejestracji Pracowników z „nowych” krajów Unii nie sprawdza się w praktyce i dlatego powinien zostać zniesiony. Dziesiątkom tysięcy unijnych nowicjuszów utrudnia bowiem wyjście z szarej strefy zatrudnienia, a poza tym nie odzwierciedla rzeczywistej skali imigracji zarobkowej.

Przypomnijmy, od 1 maja 2004 r. obywatele „nowych” państw członkowskich nie muszą posiadać zezwoleń na pracę w Wielkiej Brytanii, ale za to mają obowiązek zarejestrować się w ministerstwie spraw wewnętrznych w ciągu miesiąca od rozpoczęcia pracy. Opłata rejestracyjna wynosi 70 funtów, czyli ok. 400 zł. Dla wielu przybyszów z Europy Środkowo-Wschodniej pracujących za minimalną płacą jest to wygórowana kwota (odpowiednik ich dwóch dniówek). Dlatego nie legalizują swojego zatrudnienia, co w rezultacie utrudnia ich integrację.

Według D. Greena, SRP jest mało wiarygodnym źródłem danych o napływie imigrantów zarobkowych z „nowej” UE nie tylko z uwagi na unikanie rejestracji przez wielu z nich, zwłaszcza tych nisko opłacanych. Powodem jest także fakt, że nie podlegają jej tzw. samozatrudnieni. Inną wadą Systemu jest brak odnotowywania przypadków wyjazdów cudzoziemców z Wysp Brytyjskich.

W okresie od 1 maja 2004 r. do końca III kwartału 2005 r. w SRP zarejestrowało się 293 tys. osób, w tym niemal 170 tys. obywateli Polski.

Przyjazdy Polaków na Wyspy w 2005 r.

Ponad milion obywateli polskich odwiedziło w 2005 r. Wielką Brytanię - informuje brytyjski rząd. Liczba ta obejmuje podróże w takich celach jak: praca, biznes, wakacje, odwiedziny przyjaciół bądź krewnych, studia oraz zakupy. Według sekretarza politycznego ambasady brytyjskiej w Warszawie Christophera Thompsona Polacy „nie emigrują na stałe, lecz podróżują tam i z powrotem, badając otwierające się przed nimi możliwości”.

Część Polaków przyjeżdżających do Wielkiej Brytanii pada ofiarą przestępstw lub wykorzystywania do nielegalnej pracy, co niestety wiąże się z problemem bezdomności, niewiedzą i brakiem odpowiedniego przygotowania do wyjazdu. Dlatego dla ułatwienia im kontaktu z brytyjską policją w listopadzie 2005 r. w Londynie powstała polskojęzyczna gorąca linia: +44 20 7321 8289.

Nowe utrudnienia dla pracodawców delegujących pracowników do Niemiec

Od nowego roku pracodawca pragnący opłacać składki na ubezpieczenie społeczne w polskim Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych za pracownika oddelegowywanego do Niemiec na okres dłuższy niż 12 miesięcy, który przed wysłaniem pracował u niego krócej niż 2 miesiące, będzie musiał udowodnić, że prowadzi w Polsce działalność „w przeważającej mierze”, nie zaś jak dotychczas „w zasadniczej mierze”. Oznacza to, że będzie miał obowiązek wykazać, iż jego firma osiąga w Polsce min. 50% obrotów, a nie jak dotąd 25%. Ostrzeżenie to nie odnosi się do pracodawców wysyłających pracowników na okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli był on u niego zatrudniony przed oddelegowaniem dłużej niż 2 miesiące. Wtedy nadal będzie wystarczało osiągnięcie przez jego firmę w Polsce 25% dochodów.

Są to najnowsze uzgodnienia niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej DVKA i polskiego ZUS dotyczące zawierania porozumień wyjątkowych w trybie art. 17 rozporządzenia 1408/71 Rady UE.

Exodus szczecińskich stoczniovców

Menedżerowie Stoczni „Nowa” w Szczecinie z trudem radzą sobie z coraz liczejszymi przypadkami wyjazdów ich wykwalifikowanych spawaczy, mechaników, elektryków i innych fachowców do pracy na Zachód. W 2005 r. ponad tysiąc z pięciotysięcznej załogi zdecydowało się na zatrudnienie za granicą. Mimo wysokiego bezrobocia w Polsce są to osoby trudne do zastąpienia z uwagi na ich wieloletnie doświadczenie. Deficyt wyspecjalizowanych rzemieślników od rozszerzenia Unii odczuwalny jest także w innych sektorach, np. w budownictwie czy produkcji mebli.

Imigranci w Polsce

Dzieci cudzoziemskie ucierpią przez becikowe

14 stycznia br. weszła w życie znowelizowana ustawa o świadczeniach rodzinnych. Podwyższyła ona wysokość becikowego, a przy okazji - najprawdopodobniej przez nieuwagę ustawodawcy - pozbawiła cudzoziemców ze zgoda na pobyt tolerowany mieszkających w Polsce krócej niż 1 rok prawa do ubiegania się o zasiłki rodzinne i dodatki do nich. Przed zmianą, aby wnioskować o nie, nie musieli oni spełniać kryterium długości pobytu w Polsce.

Jest to poważny problem, gdyż zgody na pobyt tolerowany uzyskują najczęściej wielodzietne rodziny czeczeńskie. Świadczenia rodzinne to dla nich często główne źródło utrzymania. W przeciwieństwie do rodzin uznanych uchodźców nie mają one bowiem prawa do rocznego indywidualnego programu integracyjnego. Jeżeli zatem opuszczają ośrodek dla uchodźców przed upływem roku pobytu na terytorium Polski, nie mogą od razu składać wniosku o te świadczenia. Przez kilka miesięcy zmuszone są pozostać bez godziwych środków do życia.

Fot. Swen Conrad/Yume Vision

Duży spadek wniosków o status uchodźcy

W 2005 r. złożono 3 065 wniosków o status uchodźcy, którymi zostało objętych 6 860 cudzoziemców. W 2004 r. były to odpowiednio liczby 3 628 i 8 075 (spadek w obu wypadkach o 15%). Począwszy od 1999 r. przez wszystkie następne lata w Polsce utrzymywał się trend rosnący (między 1999 r. a 2004 r. nastąpił ponad 2,5-krotny wzrost liczby ubiegających się o status uchodźcy). Co więcej, w ogólnej liczbie osób ubiegających się o status uchodźcy, mieszczą się także osoby, które powtórnie złożyły wniosek lub zostały nim objęte (21,5% całości w 2005 r.). W wielu wypadkach były to aplikacje składane po raz trzeci i kolejny - nawet do szóstego. W rzeczywistości więc liczba osób, które w minionym roku przybyły do Polski w celu ubiegania się o status uchodźcy zmniejszyła się w przybliżeniu aż o 30%!

Tendencja malejąca jest tym bardziej zaskakująca, że wg prognoz m.in. UNHCR po akcesji Polski do UE i wprowadzeniu w 2003 r. wiz dla wschodnich sąsiadów spodziewany był wzrost liczby wszczynanych procedur uchodźczych. Z drugiej strony, porównywalny spadek liczby wniosków o status uchodźcy jest obecnie obserwowany w większości krajów UE. Wg danych UNHCR w całej Europie Środkowej bardzo wyraźne jest zmniejszenie się liczby wniosków statusowych składanych przez obywateli Federacji Rosyjskiej. Porównując dane kwartalne z 2004 i 2005 r., w I kwartale 2005 r. zanotowano spadek o 44%, w II o 51%, a w III o 30%. Pośrednio, potwierdza się to w danych statystycznych wydaleń z Polski w zeszłym roku (por. notka „Wydalenia z Polski w 2005 r.”), które przemawiają za konkluzją o zmniejszeniu się ogólnej presji w niektórych sektorach migracji do Polski. Prawdopodobne jest też, że na ocenę atrakcyjności kraju, w którym aplikuje się o status uchodźcy wpływa stosowanie rozporządzenia Dublin II (por. niżej „Skutki Dublin II w liczbach”).

Dominującą grupę wśród wnioskodawców stanowili w 2005 r. obywatele Federacji Rosyjskiej - 2 581 wniosków (91%), w tym w zdecydowanej większości osoby pochodzące z Północnego Kaukazu (Czeczenia, Inguszetia, Dagestan). 69 wniosków zostało złożonych przez obywateli Pakistanu, 54 przez obywateli Białorusi, a 46 - przez obywateli Ukrainy.

Skutki Dublin II w liczbach

Polska jako kraj członkowski UE stosuje w postępowaniu o nadanie statusu uchodźcy tzw. rozporządzenie Dublin II, ustanawiające kryteria określania państwa właściwego dla rozpatrzenia wniosku. Na tej podstawie do Polski przekazano w 2005 r. 1 197 osób, głównie z Republiki Czeskiej (428), Niemiec (413) i Francji (89). Najliczniejszą grupę wśród przekazanych stanowili obywatele Rosji (1 042 - 87%). Z kolei skala przekazania z Polski do innych krajów jest dużo mniejsza. W 2005 r. przekazano 134 cudzoziemców, w tym najwięcej - 58 osób do Austrii, Belgii - 17 i Francji - 16. Okoliczności stanowiące podstawę do zastosowania rozporządzenia Dublin II są weryfikowane poprzez porównanie odcisków palców cudzoziemców składających wnioski o status uchodźcy.

Wbrew oczekiwaniom stosowanie Dublin II nie doprowadziło do zwiększenia się liczby osób ubiegających się w Polsce o status uchodźcy. W sposób niepełny z możliwości Dublin II korzystała jednak Austria, która nie odsyłała do innych krajów cudzoziemców uznanych za traumatów (osoby o okaleczonej psychice). W praktyce oznaczało to, że Austria w bardzo niewielkim stopniu realizowała procedury dublińskie w stosunku do Czeczeńów (w 2005 r. z Austrii do Polski przekazano łącznie tylko 43 osoby). Rozwiązania austriackie stanowiły wyjątek w UE, w związku z czym Austria stała się dla Czeczeńów głównym krajem docelowym, tym bardziej, że jest ona atrakcyjnym krajem z ekonomicznego punktu widzenia. Prawo austriackie zostało zmienione z dniem 1 stycznia 2006 r., co prawdopodobnie spowoduje istotny wzrost liczby przekazania dublińskich z Austrii do Polski.

Jednym ze skutków stosowania rozporządzenia Dublin II przez Polskę jest zwiększenie się liczby cudzoziemców korzystających ze świadczeń w ośrodkach dla uchodźców. Zamknięcie możliwości wyjazdu z Polski i ubiegania się o azyl w innym kraju skazuje cudzoziemców na pobyt w polskich ośrodkach. Wg stanu na dzień 2 lutego br. przebywało w nich 3 441 cudzoziemców, podczas gdy przed akcesją do UE średnio 1 300-1 500 osób.

Wydalenia z Polski w 2005 r.

W ubiegłym roku wydalenie orzeczono wobec 6 857 cudzoziemców, a wydano 5 328 osób. W porównaniu do 2004 r. w obu tych przypadkach nastąpił spadek o 14%. Fakt ten mógłby świadczyć o mniejszej skuteczności organów policji i straży granicznej, jednakże analogiczny spadek liczby złożonych wniosków o status uchodźcy sugeruje raczej zmniejszenie się atrakcyjności Polski w oczach niektórych grup migranckich.

Nie zmieniła się znacząco struktura narodowościowa nielegalnej migracji do Polski w 2005 r. Dominują obywatele krajów b. ZSRR. W 2005 r. wydalenie orzekano najczęściej wobec obywateli: Ukrainy (2 553 osób), Rosji (2 532), Mołdowy (526), Armenii (351), Wietnamu (333), Białorusi (236), Bułgarii (205) i Gruzji (123). Spośród głównych państw pochodzenia nielegalnych migrantów Polska nie jest związana umową readmisyjną z Rosją, Armenią, Białorusią oraz Gruzją, przy czym w dniu 12 października 2005 r. parafowano taką umowę między UE a Federacją Rosyjską.

Różnice w zakresie składu narodowościowego osób wydalonych w zeszłym roku a latami poprzednimi wynikają ze zmiany statusu prawnego obywateli UE. Od 1 maja 2004 r. wydalenie obywatela UE może nastąpić jedynie ze względu na konieczność ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz ze względu na zagrożenie dla bezpieczeństwa i obronności państwa.

Najczęściej nie udawało się wykonać decyzji wydanych wobec obywateli Indii, Pakistanu - z powodu braku współpracy władz tych państw oraz wobec obywateli tych państw afrykańskich, które nie mają w Polsce przedstawicielstw dyplomatycznych.

Jak poprawić sytuację cudzoziemskich dzieci bez opieki w Polsce? (dokończenie artykułu ze s. 2)

W związku z przedstawionymi w artykule na 2 stronie problemami małoletnich cudzoziemców bez opieki przebywających nielegalnie w Polsce, należy postulować stworzenie systemu jasnych przepisów ze szczególnym uwzględnieniem:

- opracowania jasnych i przyjaznych procedur dotyczących ustalania, czy małoletni cudzoziemiec jest, czy też nie jest ofiarą handlu ludźmi,
- przyjęcia zasady, że osoba małoletnia - ofiara handlu ludźmi może otrzymać zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony bez konieczności współpracy z organami ścigania*,
- nadania małoletnim cudzoziemcom bez opieki prawa do pobytu w placówce wychowawczo-opiekunczej na takich samych zasadach, jak małoletni obywatel Polski, o ile nie można ich odesłać do kraju pochodzenia lub są ofiarami handlu ludźmi,
- stworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej specjalizującej się w pracy z takimi osobami,
- informowanie każdego małoletniego o możliwości uzyskania w Polsce ochrony międzynarodowej.

* Jest to zgodne z zaleceniami Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie zawartymi np. w „National Referral Mechanisms. Joining Efforts to Protect the Rights of Trafficked Persons. A Practical Handbook”.

Unia Europejska

Raport KE: warto otworzyć się na pracowników ze wschodu Unii (dokończenie ze s. 1)

Główne wnioski z raportu o wpływie rozszerzenia UE na sytuację na rynkach pracy „dawnej piętnastki”: żadne z państw, które zniosły bariery w swobodnym przepływie pracowników, nie odnotowało takiej skali napływu cudzoziemców, która byłaby zagrożeniem dla rodzimej siły roboczej; nie miała miejsca „turystyka socjalna”; zmniejszyła się w tych krajach szara strefa zatrudnienia; nie wzrosło bezrobocie, a więc zatrudnienie „nowych” obywateli UE miało charakter komplementarny, nie zaś substytucyjny; imigranci wpłynęli na wzrost wpływów do budżetu państwa - z podatków oraz składek na ubezpieczenie społeczne.

Do końca kwietnia 2006 r. „stare” kraje UE muszą podjąć decyzję, czy rezygnują z przedłużenia ograniczeń w dostępie do swoich rynków pracy dla nowych członków o następne trzy lata. Wydaje się to bardzo możliwe w wypadku państw takich jak: Hiszpania, Finlandia, Portugalia czy Grecja. Niemcy i Austria zaś od dawna zapowiadają brak zmian w swojej polityce ochronnej aż do 2011 r.

Pełny tekst raportu znajduje się na stronie internetowej: europa.eu.int/comm/employment_social/news/2006/feb/report_en.pdf

Migranci na ratunek Strategii Lizbońskiej?

21 grudnia 2005 r. Komisja Europejska ogłosiła „Plan Polityki wobec Legalnej Migracji”. Dokument ten kreśli kierunki rozwoju wspólnotowej polityki wobec migracji ekonomicznych w latach 2006-2009. Plan ten jest konsekwencją działań podjętych w ramach prac nad urzeczywistnieniem Programu Haskiego oraz Strategii Lizbońskiej.

U podstaw zintensyfikowanych działań Komisji Europejskiej na tym polu leży przekonanie o potrzebie otwartej debaty na temat legalnych migracji ekonomicznych do Europy, szczególnie w obliczu niepokojących prognoz demograficznych, które stawiają pod znakiem zapytania osiągalność celów Strategii Lizbońskiej. Publiczne konsultacje „Zielonej Księgi w sprawie podejścia UE do zarządzania migracją ekonomiczną” (COM(2004)811 końcowy) zakończone 14 czerwca 2005 r. dowiodły, że w Unii Europejskiej istnieje poparcie dla procesu tworzenia wspólnotowej polityki wobec pracowników migrujących, jednakże występuje wiele różnic co do ostatecznego podejścia do tego zagadnienia, proponowanych rozwiązań i oczekiwanych rezultatów.

„Plan Polityki wobec Legalnej Migracji” nie zawiera zatem żadnych konkretnych propozycji legislacyjnych ani planów działania. Po pierwsze, Komisja planuje przedstawienie 5 dyrektyw, głównie dotyczących szczególnych kategorii pracowników (wysokowyzkwalifikowanych, sezonowych, wewnątrz-korporacyjnych czy stażystów). Komisja zajmie się jedynie regulacją warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia na terenie UE, kwestie ustalania wielkości napływu pozostawiając państwom członkowskim. Po drugie, Komisja będzie usprawniała metody wymiany i koordynacji informacji na temat migracji, głównie poprzez rozwój i usprawnienie European Job Mobility Portal (EURES), a także European Migration Network. Po trzecie, Komisja będzie aktywnie wdrażała środki zaproponowane w komunikacie na temat integracji obywateli państw trzecich. Po czwarte, Komisja zaproponuje rozwiązania dotyczące współpracy z krajami pochodzenia migrantów, m.in. takie, które mogłyby zapobiegać drenażowi mózgowi, jak migracje powrotne czy niepełne.

W związku z Planem, w kwietniu b.r. Komisja ma zamiar przedstawić komunikat dotyczący przyszłych priorytetów w dziedzinie migracji nielegalnych.

PE: przyjęcie kontrowersyjnej dyrektywy usługowej w „rozwodnionej” formie

16 lutego br. eurodeputowani przegłosowali przyjęcie dyrektywy w sprawie liberalizacji rynku usług w UE, odrzucając jednocześnie wzbudzający najwięcej sporów zapis z pierwotnego projektu zaproponowanego przez byłego komisarza ds. rynku wewnętrznego F. Bolkensteina o „zasadzie kraju pochodzenia”. Wg niej przedsiębiorcy mogliby świadczyć swoje usługi w każdym kraju UE na podstawie przepisów państwa, w którym mają zarejestrowaną firmę. Byłaby więc ona korzystna szczególnie dla usługodawców z „nowej” Unii. Parlamentarzyści zawężyli również zakres dyrekty-

wy, wyłączając z niej m.in. usługi zdrowotne, agencje pracy tymczasowej, usługi transportowe (np. taksówki). Choć dyrektywa nie wprowadza pełnej swobody przepływu usług, to jednak zmniejsza wiele biurokratycznych barier w tej dziedzinie. Dokument będzie jeszcze przedmiotem prac Komisji Europejskiej oraz Rady UE.

Rząd Niemiec uelastycznia przepisy dotyczące pracowników sezonowych

Pod wpływem protestów związków zawodowych rolników rząd RFN zdecydował się 8 lutego br. na złagodzenie wprowadzonego pod koniec grudnia prawa nakazującego zatrudnianie niemieckich bezrobotnych przy pracach sezonowych. Mieli oni stanowić minimum 10-20% angażowanych do pracy przez farmerów (pisaliśmy o tym w czwartym numerze Biuletynu). Obecnie wymóg ten nie będzie musiał być przestrzegany, jeżeli pozostający bez pracy obywatele Niemiec nie zdołają zapewnić tej puli.

30 stycznia br. przeciwko tym restrykcyjnym przepisom protestowali przedstawiciele Związku Rolników w Hesji. Regulację tę określili jako nieprzemysłową i godzącą przede wszystkim we właścicieli upraw specjalistycznych, które zmuszone byłyby ograniczyć produkcję. W zeszłym roku w południowym rejonie Hesji zatrudnionych było około 12 tys. pracowników sezonowych. Według szacunków Związku Rolników - gdyby nie zmiana prawa - zabrakłoby przynajmniej tysiąca pracowników.

Doświadczenia z zeszłych lat pokazały, że pozyskanie miejscowej siły roboczej jest w praktyce niemożliwe. W 1998 r. podczas 2 800 rozmów kwalifikacyjnych z niemieckimi bezrobotnymi do zatrudnienia udało się przekonać zaledwie 10 osób. Stawki godzinowe (4,5 euro za godzinę, z premiami do 8 euro), charakter pracy (np.: w wypadku truskawek zbiory w godzinach 5:00-10:00 oraz 17:00-22:00) oraz niski status nie zachęcają miejscowych bezrobotnych do takiej pracy. W roku 2006 trzeba byłoby zatrudnić przy zbiorach 1 800 niemieckich bezrobotnych. Pozyskanie tylu chętnych wydaje się niemożliwe. Ponadto pracodawcy niemieccy negatywnie wypowiadają się na temat braku ich zaangażowania, nieodpowiedzialności i złej jakości pracy.

Test z niemieckiego ogranicza przyjazdy etnicznych Niemców do RFN

Liczba przesiedleńców przyjeżdżających do Niemiec spadła w 2005 r. o 40% w stosunku do roku 2004. Powodem jest test językowy obowiązkowy także dla rodzin przesiedleńców. Odsetek zdających test nie przekracza w tej grupie 15%. W związku z prognozowanym dalszym spadkiem przyjazdów pojawiają się głosy o rezygnacji z testów.

[Na temat sytuacji etnicznych Niemców w RFN można przeczytać w raporcie OECD z listopada 2005 r. pt. „Working Party on Migration - The Labour Market Integration of Immigrants in Germany”]

Zezwolenia na pracę w Włoszech w 2006 r.

Pod koniec lutego we Włoszech opublikowane zostanie rozporządzenie dotyczące liczby pozwoleń na pracę na rok 2006. W projekcie przewidywane jest możliwość wydania 170 tys. pozwoleń na pracę dla obywateli nowych krajów członkowskich UE oraz tyle samo dla obywateli spoza Unii. Z góry wiadomo, że limit pozwoleń na pracę dla cudzoziemców z „nowej” Unii nie zostanie wyczerpany. W wypadku obywateli krajów trzecich sytuacja będzie najprawdopodobniej odwrotna: nie dla wszystkich starających się o pracę znajdzie się miejsce.

Zgodnie z procedurą, podania o przyjęcie cudzoziemskiego pracownika składają przyszli pracodawcy na drukach, które od 18 lutego można będzie odebrać w urzędach pocztowych. O uzyskaniu pozwolenia decyduje termin (a w zasadzie godzina) złożenia dokumentów na poczcie - w ubiegłym roku tylko tą drogą można było starać się o pozwolenie, tak też będzie w roku bieżącym. Niewystarczająca liczba pozwoleń w stosunku do potrzeb oraz fakt, że o otrzymaniu pozwolenia decydowała godzina na pieczęcie, a często nawet minuta, doprowadziły w zeszłym roku do sytuacji, w której zainteresowani szukali urzędów pocztowych otwartych wcześniej, aby tam złożyć dokumenty. Dlatego też - w tym roku wszystkie urzędy pocztowe zobowiązane są do przyjmowania zgłoszeń od godziny 8:30. W poprzednim roku niektóre kategorie pozwoleń zostały wyczerpane w przeciągu paru minut.

Projekty, seminaria, konferencje

Ośrodek Badań nad Migracjami UW

Ośrodek Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego rozpoczyna realizację projektu „Polityka migracyjna jako narzędzie promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu”. Koordynatorzy: prof. Marek Okólski, dr Paweł Kaczmarczyk, Izabela Grabowska-Lusińska. Czas trwania: do 2007 r.

Seminaria migracyjne OBM i CEFMR

- 17.03.2006 r., godz. 14:00: „Polityka migracyjna - trzy podejścia: ekonomiczne, prawne i politologiczne”. Prelegenci: Paweł Dąbrowski, Krzysztof Niedziałkowski, Agnieszka Weiner.
  - 23.03.2006 r., godz. 13:00: „Skutki migracji w Europie Środkowo-Wschodniej w świetle obecnego stanu badań”. Prelegent: prof. Marek Okólski.
  - 4.04.2006 r., godz. 18:00: „Zarejestrowani pracownicy z Ukrainy na polskim rynku pracy”. Prelegent: Ruslan Antoniewski.
- Seminaria odbywają się w siedzibie Ośrodka Badań nad Migracjami UW w Warszawie przy ul. Banacha 2b. Zainteresowanych poruszaną tematyką serdecznie zapraszamy.

Konferencje migracyjne

- Warszawa, 28.02.2006 r.: „Co dalej z polską polityką migracyjną?”. Organizator: Centrum Stosunków Międzynarodowych.
- Lublin, 2-3.03.2006 r.: „Międzynarodowy panel ekspertów ds. polityki migracyjnej”. Organizator: KUL.
- Warszawa, koniec marca 2006 r.: „Migracje zarobkowe w państwach członkowskich Unii Europejskiej - szanse i wyzwania”. Organizator: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.
- Kiszyniów, 31.03.2006 r.: konferencja poświęcona problemowi handlu ludźmi i przestępczości wobec migrantów. Organizatorzy: Centrum Stosunków Międzynarodowych i La Strada.
- Warszawa, 31.03.-1.04.2006 r.: „Współczesne migracje powrotne”. Organizator: Zakład Antropologii Społecznej Instytutu Socjologii, Uniwersytet Warszawski.
- Bruksela, 3.04.2006 r.: „Europejskie perspektywy Ukrainy i Turcji - analiza debat w krajach Europy Środkowej”. Organizator: Instytut Spraw Publicznych.

Nowe publikacje migracyjne

- „Cudzoziemcy poszukujący ochrony w Polsce. Analiza danych zastanych”. Warszawa 2005. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <http://www.ips.uw.edu.pl>
- Góralski W., „Transfer - Obywatelstwo - Majątek. Trudne problemy stosunków polsko-niemieckich. Studia i dokumenty”, Warszawa 2005.
- „Immigration Policies and Security” pod red. K. Iglickiej, Warszawa 2006.
- Kaczmarczyk P., Okólski M., „Migracje specjalistów wysokiej klasy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej”, Warszawa 2005. Publikacja dostępna na stronie internetowej UKIE: <http://www.ukie.gov.pl>
- Kaczmarczyk P., „Migracje zarobkowe Polaków w dobie przemian”, Warszawa 2005.
- Kępińska E., „Recent Trends in International Migration. The 2005 SOPEMI Report for Poland”, Warszawa 2005. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <http://www.migracje.uw.edu.pl>
- Konończuk W., „Pomiędzy Unią Europejską a Rosją. Problematyka migracji z Białorusi, Ukrainy i Mołdawii”, Warszawa 2005. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <http://www.batory.org.pl>
- Król M., Pomarańska-Bielecka M., „Pomoc prawna dla ofiar handlu ludźmi - poradnik”, Warszawa 2006.
- Mazur-Rafał M., „Zmiana paradygmatu w niemieckiej polityce imigracyjnej w latach 1998-2004? Wnioski dla Polski”. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <http://www.cefmr.pan.pl>
- Rosińska-Kordasiewicz A., „Praca pomocy domowej. Doświadczenie polskich migrantek w Neapolu”, Warszawa 2005. Praca dostępna na stronie internetowej: <http://www.migracje.uw.edu.pl>
- „Transnational Migration - Dilemmas” pod red. K. Iglickiej, Warszawa 2006.
- „Wielokulturowość a migracje” pod red. M. Kozień, Warszawa 2006.
- Włodarczyk K., „Proces adaptacji współczesnych emigrantów polskich do życia w Australii”, Warszawa 2005. Publikacja dostęp-

na na stronie internetowej: <http://www.migracje.uw.edu.pl>

Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej

Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej realizuje obecnie następujące projekty:

- „Wielokulturowa Europa - Wyzwania, obawy i możliwości dla Europy XXI wieku”. Druga edycja programu edukacyjnego adresowanego do działaczy organizacji pozarządowych, studentów, działaczy politycznych i nauczycieli. Lider projektu: British Council. Partnerzy: SWPS, Spotkania - Stowarzyszenie dla Edukacji i Kultury oraz Towarzystwo Inicjatyw Twórczych.
- „How to make use of cross-cultural psychology in everyday life abroad?” - warsztaty dla studentów programu Socrates-Erasmus.

EFU - zaproszenie do składania wniosków

Do 10 marca 2006 r. można składać wnioski o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Uchodźczego projektów mających na celu wspieranie działań w zakresie przyjmowania i ponoszenia konsekwencji związanych z przyjmowaniem uchodźców i wysiedleńców. Więcej informacji: <http://www.wppw.gov.pl>

Dzień Uchodźcy 2006 - propozycja współpracy

Polska Akcja Humanitarna wraz z UNHCR zapraszają do współorganizowania imprezy z okazji Dnia Uchodźcy 2006. Obchody będą miały miejsce w Warszawie 25 czerwca (niedziela). Propozycje działań o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, artystycznym, sportowym czy też informacyjnym powiązanych z obchodami tego święta i mających miejsce w okresie bliskim obchodom (druga połowa czerwca) należy składać do 31 marca w formie elektronicznej (anna.bartis@pah.org.pl), faxem (022 831 99 38) lub pocztą na adres: PAH, ul. Szpitalna 5/3, 00-031 Warszawa.

Klinika Prawa Migracyjnego i Uchodźczego

1 marca 2006 r. rusza Klinika Prawa Migracyjnego i Uchodźczego Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Celem jej jest przekazanie studentom i absolwentom prawa rzetelnej wiedzy z zakresu prawa uchodźczego i prawa o cudzoziemcach oraz przygotowanie ich do samodzielnej pracy w organizacjach pozarządowych, kancelariach adwokackich i radcowskich, organizacjach międzynarodowych oraz urzędach administracji państwowej.

Gazeta uchodźców „Refugee.pl”

Od czerwca 2005 r. ukazuje się internetowa gazeta o uchodźcach i dla uchodźców „Refugee.pl”. Dostępna jest w języku polskim, angielskim i rosyjskim. Zakres tematyczny: informacje z kraju i ze świata, imprezy i wydarzenia kulturalne, publicystyka, informacje prawne. Adres strony internetowej gazety: <http://www.refugee.pl>

Włoska gazeta dla imigrantów „Metropoli”

W styczniu br. wraz z niedzielnym numerem znanego włoskiego dziennika „La Repubblica” ukazał się pierwszy numer dodatku „Metropoli”, gazety skierowanej przede wszystkim do imigrantów. W pierwszym numerze, oprócz zapowiadanych odpowiedzi na pytania cudzoziemców oraz porad dotyczących różnych sfer życia codziennego (tj. mieszkanie, praca, język i szkoła, prawo, pieniądze), „Metropoli” poświęcił dużo miejsca problemowi nabywania obywatelstwa włoskiego, w związku z planowanymi zmianami w prawie. W ramach zapoznania czytelnika z tradycją i zwyczajami innych krajów, pierwszy numer zawiera krótki artykuł o przesądach (znalazł się m.in. polski pechowy piątek trzynastego oraz kominarz). Cyklicznie mają się też pojawiać artykuły przedstawiające poszczególne imigranckie grupy narodowościowe.

Wystąpienie Ministra Spraw Zagranicznych

15 lutego br. Minister Spraw Zagranicznych Stefan Meller przedstawił w Sejmie informację o zadaniach polskiej polityki zagranicznej na 2006 r. Wśród nich wymienił m.in.: poświęcenie uwagi starzeniu się społeczeństw i związanemu z tym ściśle zagadnieniu pozyskiwania siły roboczej z zewnątrz, szczególnie w ramach migracji z krajów pozaeuropejskich (w tym mułdzańskich) oraz implikacji tego zjawiska dla stosunków wewnątrz społeczeństw europejskich, adaptacji kulturowej i stabilności społecznej; działania na rzecz pełnej swobody przepływu osób i usług w UE; nawiązanie ściślejszej współpracy z Polonią oraz polskimi mniejszościami narodowymi; zniesienie amerykańskich wiz dla obywateli polskich. Pełny tekst wystąpienia można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych: <http://www.msz.gov.pl>

Słownik Migracyjny

Dublin II - rozporządzenie Rady Unii Europejskiej 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. o ustanowieniu kryteriów i mechanizmów określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku azylowego, złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego. Dublincem II objęte są wszystkie państwa Unii Europejskiej (za wyjątkiem Danii), Islandia i Norwegia, a od 2007 r. również Szwajcaria.

Elastyczność podaży pracy (*ang. flexibility of labour supply*) - na rynku pracy mierzy wrażliwość liczby zainteresowanych podjęciem pracy na zmiany płac. Wyższa elastyczność oznacza lepszą i szybszą adaptację liczby pracowników do zmian w wysokości wynagrodzeń.

Handel ludźmi (*ang. trafficking in people*) - werbowanie, transport, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osób, z zastosowaniem gróźb lub użyciem siły, lub też z wykorzystaniem innej formy przymusu, uprowadzenia, oszustwa, wprowadzenia w błąd, nadużycia władzy lub wykorzystania słabości, wręczania lub przyjęcia płatności lub korzyści dla uzyskania zgody osoby mającej kontrolę nad inną osobą, w celu wykorzystania. Wykorzystanie obejmuje, jako minimum, wykorzystywanie prostytucji innych osób, lub inne formy wykorzystania seksualnego, pracę lub usługi o charakterze przymusowym, niewolnictwo lub praktyki podobne do niewolnictwa, zniewolenie, albo usunięcie organów.

(*art. 3 Protokołu o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniającego Konwencję o międzynarodowej przestępczości zorganizowanej*).

Program Haski (*ang. Hague Programme*) - pięcioletni program przyjęty przez Radę Europejską w Luksemburgu w 2004 r., którego celem jest ustanowienie ścisłej współpracy między państwami UE w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Jego cele to m.in.: wzmocnienie ochrony granic, szybkie zniesienie

kontroli na wewnętrznych granicach, ustanowienie wspólnej polityki azylowej do 2010 r.

Readmisja (*ang. readmission*) - przyjęcie z powrotem przez władze państwa danej osoby na terytorium tego państwa.

Strategia Lizbońska (*ang. Lisbon Strategy*) - plan rozwoju społeczno-gospodarczego przyjęty dla Unii Europejskiej przez Radę Europejską na posiedzeniu w Lizbonie w roku 2000. Celem planu było „uczynienie z Unii Europejskiej do 2010 r. najbardziej konkurencyjnej, dynamicznej, opartej na wiedzy, zdolnej do trwałego rozwoju, z większą liczbą lepszych miejsc pracy gospodarki świata”, rozwijającej się szybciej niż gospodarka Stanów Zjednoczonych.

Zgoda na pobyt tolerowany (*ang. permit for tolerated stay*) - jedna z pięciu form ochrony cudzoziemców w Polsce (obok statusu uchodźcy, ochrony czasowej, azylu oraz ochrona ofiar handlu ludźmi). Udzielana jest w trzech wypadkach: gdy cudzoziemiec nie spełnia kryteriów nadania statusu uchodźcy, a mimo to jego wydalenie jest niedopuszczalne w świetle praw człowieka wskazanych w art. 97 ust. 1 pkt 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP (Dz. U. z 2003 r. nr 128, poz. 1176 z późn. zm.), gdy jego wydalenie jest niewykonalne oraz jako skutek rozstrzygnięcia o niedopuszczalności ekstradycji. Cudzoziemcom ze zgodą na pobyt tolerowany przysługują takie same prawa socjalne jak uchodźcom - za wyjątkiem pomocy integracyjnej. Nie mają oni poza tym prawa do bezpłatnej nauki w szkołach wyższych.

Zielona Księga w sprawie podejścia UE do zarządzania migracją ekonomiczną (*ang. Green Paper on an EU Approach to Managing Economic Migration*) - dokument przyjęty w styczniu 2005 r. przez Komisję Europejską mający na celu zapoczątkowanie debaty na temat harmonizacji procedur legalnego zatrudniania obywateli krajów trzecich oraz statusu migrantów legalnie pracujących w jednym z krajów Unii Europejskiej.

Projekt jest realizowany we współpracy z Fundacją Adenauera

Nasi Partnerzy:

Urząd do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców	Ośrodek Studiów Wschodnich
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Pomocy i Integracji Społecznej, Departament Rynku Pracy, Departament Współpracy Międzynarodowej (Wydział Przepływu Pracowników)	Centrum Europejskie Natolin, Forum „Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne UE
Ministerstwo Edukacji i Nauki Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej	Instytut Polityki Społecznej UW
Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Departament Konsularny i Polonii	IOM - Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Departament Analiz i Strategii	UNHCR Przedstawicielstwo w Polsce
Rada do Spraw Uchodźców	Caritas Polska
Komenda Główna Straży Granicznej	Helsińska Fundacja Praw Człowieka
Państwowa Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych	Fundacja im. Stefana Batorego
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Zespół Administracji Publicznej, Zdrowia i Ochrony Praw Cudzoziemców	Fundacja La Strada
Główny Urząd Statystyczny, Departament Statystyki Społecznej	Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
Środkowoeuropejskie Forum Badań Migracyjnych	Proxenia
Instytut Spraw Publicznych	A-VENIR

Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski oraz Centrum Stosunków Międzynarodowych (CSM)
<http://www.migracje.uw.edu.pl>, <http://www.csm.org.pl>

Adres korespondencyjny: redakcja „Biuletynu Migracyjnego”, ul. Banacha 2b, 02-097 Warszawa
 Telefon: +48 22 659 74 11

E-mail: biuletyn.migracyjny.obm@uw.edu.pl

Rada Redakcyjna: Krystyna Iglicka, Marek Okólski, Dariusz Stola

Zespół Redakcyjny: Paweł Dąbrowski, Emilia Lewandowska, Joanna Napierała, Aneta Piekut, Renata Stefańska, Agnieszka Weiner